

531

OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH

z dnia 2 sierpnia 1939 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zakwaterowaniu wojska i marynarki wojennej.

Na podstawie art. 3 dekretu Prezydenta | nie ustawy o zakwaterowaniu wojska w czasie
Rzeczypospolitej z dnia 28 lipca 1939 r. o zmia- | pokoju (Dz. U. R. P. Nr 68, poz. 461) ogłaszam

w załączniku do obwieszczenia niniejszego tekst jednolity ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 97, poz. 681) z uwzględnieniem zmian, wynikających:

1) z ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 550),

2) z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. w sprawie częściowej zmiany ustawy o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 68, poz. 599),

3) z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. w sprawie uzupełnienia ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 602),

4) z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976),

5) z dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 lipca 1939 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 69, poz. 461) — i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów i ustępów.

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

Załącznik do obw. Min. Spraw Wojsk.
z dnia 2 sierpnia 1939 r. (poz. 531).

U S T A W A

o zakwaterowaniu wojska i marynarki wojennej.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Zakwaterowanie wojska i marynarki wojennej obejmuje dostarczenie pomieszczeń, potrzebnych do rozmieszczenia i wyszkolenia Sił Zbrojnych Państwa.

Art. 2.

1. Zakwaterowanie może być:

- 1) stałe — w stałej siedzibie garnizonu na podstawie stałej dyslokacji, lub
- 2) przejściowe — poza stałymi kwaterami w garnizonie.

2. Zakwaterowanie przejściowe obejmuje w szczególności przypadki spowodowane: zmianą stałej dyslokacji, tworzeniem nowych jednostek, ćwiczeniami lub przeszkoleniem wojskowym, pobórami w celach służbowych, przemarszami, zebrańmi kontrolnymi oraz wezwaniem wojska do pomocy władzom cywilnym.

3. W czasie wojny i mobilizacji, oraz w przypadkach zwiększenia stanu liczebnego Sił Zbrojnych góry tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, zakwaterowanie przejściowe obejmuje ponadto inne przypadki, wymagające zakwaterowania poza stałymi kwaterami w garnizonie.

Art. 3.

Początek, czas trwania i koniec uprawnienia do otrzymania kwatery stałej lub przejściowej oraz szczegółowe przepisy, dotyczące warunków powyższych uprawnień określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 4.

1. W wypadkach zgaśnięcia uprawnienia do korzystania z kwatery należy opróżnić zajmowaną kwaterę w czasie określonym w rozporządzeniu wydanym w wykonaniu art. 3 ustawy niniejszej.

2. W razie nieopóźnienia dobrowolnego kwatery, może właściwa władza przełożona zarządzić eksmisję z przydzielonej kwatery w drodze administracyjnej, a to co do kwater osób wojskowych za pośrednictwem właściwych organów wojskowych, a co do kwater zajmowanych na zasadzie ustawy niniejszej przez cywilnych funkcjonariuszów państwowych — za pośrednictwem organów bezpieczeństwa publicznego.

Art. 5.

1. Postanowienia niniejszej ustawy, dotyczące oficerów, podoficerów i szeregowców stosuje się do wszystkich innych osób, pracujących w wojsku na stanowisku etatowym.

2. Kwatery dla innych osób niż dla oficerów, podoficerów i szeregowców mają odpowiadać temu stopniowi oficera, podoficera lub szeregowca, do którego te osoby zostały przyrównane.

Rozdział II.

Postanowienia, dotyczące kwater stałych.

Art. 6.

Stale zakwaterowanie wojska i marynarki wojennej powinno odbywać się w koszarach.

Art. 7.

Kwater stałych dostarcza Państwo w nieruchomościach własnych lub na ten cel przez siebie wynajętych.

Art. 8.

1. Kwatery stale przewidziane są na pomieszczenie w nich ludzi, zwierząt, kancelaryj, izb szkolnych, wartowniczych i inspekcyjnych, zakładów leczniczych, aresztów, składów, warsztatów i zakładów oraz wszelkich innych urządzeń niezbędnych dla wojska i marynarki wojennej.

2. Pomieszczenia powinny znajdować się w zabudowaniach, odpowiadających ich przeznaczeniu.

3. Zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych określają sposób budowy kwater stałych zależnie od ich rodzaju i przeznaczenia, tudzież zabezpieczenie zabudowań i poszczególnych ich przed pożarami lub innymi zniszczeniami.

4. Zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych określają również sposób urządzenia, oświetlenia i ogrzewania pomieszczeń przeznaczonych na stale zakwaterowanie zwierząt, kancelaryj, izb szkolnych, wartowniczych i inspekcyjnych, zakładów leczniczych, aresztów,

składów, warsztatów i zakładów oraz wszelkich innych urządzeń niezbędnych dla wojska i marynarki wojennej.

Art. 9.

1. Zakłady użyteczności publicznej, jak zakłady wodociągowo-kanalizacyjne i elektryczne obowiązane są zaopatrywać koszary oraz inne budynki przeznaczony na stałe zakwaterowanie oddziałów wojskowych, a znajdujące się na terenie działalności tych zakładów, w wodę i energię elektryczną oraz odprowadzać ścieki z tych zabudowań za opłatami ustalonymi przez zakład w porozumieniu z władzą wojskową.

2. W razie niemożności ustalenia w drodze wzajemnego porozumienia opłat za wodę, kanały lub elektryczność, wysokość tych opłat oznacza powołująca władza administracji ogólnej właściwa ze względu na miejsce położenia zakładu.

3. W ciągu dni trzydziestu od daty doręczenia orzeczenia służy stronom odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych. Orzeczenie wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, a jeżeli chodzi o zakłady elektryczne — również w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 10.

Nieruchomości lub ich części, wzniesione lub przerobione na potrzeby kwatery wojskowych, niezależnie od tego, czy stanowią własność Państwa, czy też związków samorządowych, a są użytkowane niezgodnie z ich przeznaczeniem powinny być na żądanie Ministra Spraw Wojskowych zwolnione w ciągu 12 miesięcy i przekazane na zakwaterowanie wojska i marynarki wojennej.

Art. 11.

1. Podoficerów i szeregowców kwatruje się na koszt Skarbu Państwa we wspólnych kwaterach stałych.

2. Wspólna kwatera stała obejmuje, prócz pomieszczenia stanowiącego kwaterę, także jej urządzenie, oświetlenie oraz w miesiącach zimowych jej ogrzewanie.

3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych określa rozmiar wspólnych kwatery stałych oraz sposób wspólnego zakwaterowania stałego podoficerów i szeregowców.

4. Zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych określają urządzenie, oświetlenie i ogrzewanie pomieszczeń przeznaczonych na wspólne zakwaterowanie podoficerów i szeregowców.

Art. 12.

1. Oficerów i żonaty podoficerów zawodowych kwatruje się w osobnych kwaterach stałych (mieszkaniach), które powinny być urządzone zasadniczo w budynkach wymienionych w art. 6 i 7.

2. Osobna kwatera stała obejmuje pomieszczenie (mieszkanie) bez jego urządzenia, oświetlenia i ogrzewania.

3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych określa rozmiar osobnych kwatery stałych.

Art. 13.

Osoby, korzystające z osobnych kwatery stałych mieszczących Skarbu Państwa miesięcznie z dołu opłaty za te kwatery w wysokości określonej rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Opłaty te ściągają Skarb Państwa z uposażenia osób zakwaterowanych.

Art. 14.

1. Oficerowie i żonaci podoficerowie zawodowi, którzy nie otrzymują kwatery w sposób przewidziany w art. 6, 7 lub 12 mogą sami prywatnie wynająć dla siebie mieszkania.

2. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu może w niektórych miejscowościach ustanowić dla osób wymienionych w ust. 1 równoważnik pieniężny w zamian za należne im osobne kwatery stałe.

Art. 15.

1. Jeżeli osoby, wymienione w art. 14 ust. 1 nie otrzymały osobnej kwatery stałej w sposób przewidziany w art. 6, 7 i 12 lub zamiast tej kwatery równoważnika pieniężnego, zarządy gmin obowiązane są do dostarczenia im na żądanie władz wojskowych pomieszczeń w nieruchomościach własnych lub na ten cel przez siebie wynajętych. Do umów najmu zawieranych przez zarządy gmin w powyższym celu nie stosuje się o ile chodzi o ograniczenia co do wysokości komornego oraz prawa wypowiedzenia i rozwiązywania umów najmu przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 39, poz. 297) oraz przepisów śląskiej ustawy o ochronie lokatorów z dnia 16 grudnia 1926 r. (Dz. U. Śląskich Nr 29, poz. 54).

2. Jeżeli zarząd gminy obowiązkowi powyższemu zadość nie czyni, przeprowadzi powiatowa władza administracji ogólnej na wniosek władzy wojskowej w zastępstwie zarządu gminy i na rachunek gminy odnośne czynności.

Art. 16.

1. Wynagrodzenie za kwatery, dostarczone w nieruchomościach gminnych, lub przez gminy wynajętych, wypłaca w terminach miesięcznych z dołu gminom Skarb Państwa, dokonywając w zamian potrąceń z pobrań służbowych zakwaterowanych.

2. Wysokość wynagrodzenia określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Skarbu na podstawie przeciętnego komornego, placonego za pomieszczenia tego rodzaju w danej miejscowości.

3. Różnice pomiędzy wynagrodzeniem, opłaconym gminie przez Skarb Państwa, a placonym przez gminy za wynajmowane przez nie pomieszczenia, ponosi w 1/3 gmina, w 1/3 fundusz kwaterunkowy (art. 19), zaś w 1/3 Skarb Państwa.

Art. 17.

Jeżeli dla stałej dyslokacji w danej miejscowości nie ma dostatecznych pomieszczeń na osobne kwatery stałe dla oficerów i żonaty podoficerów zawodowych, Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu zarządzi budowę potrzebnych pomieszczeń w danej miejscowości.

Art. 18.

Nowowznoszone budowle na osobne kwatery stałe dla oficerów i żonaty podoficerów zawodowych powinny być zasadniczo budowane na gruntach państwowych. Jeżeli w danej miejscowości nie ma gruntów państwowych, nadających się pod budowę domów na osobne kwatery stałe, a nabycie ich, czy to od związków samorządowych, czy też od osób prywatnych nie może nastąpić w drodze umowy, potrzebne grunty nabywa się w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776).

Art. 19.

1. Celem pokrycia wydatków, związanych z wznoszeniem, utrzymaniem i konserwacją budowli, w art. 17 wymienionych oraz z dopłatami na rzecz gmin, przewidzianymi w art. 16, tworzy się przy Ministerstwie Spraw Wojskowych fundusz kwaterunku wojskowego.

2. Fundusz ten jest osobą prawną, a dochody swoje czerpie:

- 1) z podatku od lokali;
- 2) z opłat, ściąganych od wojskowych za kwatery w budynkach, wzniesionych z tego funduszu;
- 3) z dochodów nadzwyczajnych, płynących z darów, zapisów, dotacji itp.;
- 4) z kar pieniężnych za przekroczenia przepisów niniejszej ustawy;
- 5) z wynagrodzeń ubezpieczeniowych.

Art. 20.

1. Administracja funduszu kwaterunku wojskowego należy do zarządu tego funduszu.

2. W skład zarządu wchodzi:

- 1) Minister Spraw Wojskowych lub jego zastępca jako przewodniczący,
- 2) dwóch delegatów Ministerstwa Spraw Wojskowych wyznaczonych przez Ministra Spraw Wojskowych,
- 3) jeden delegat Ministerstwa Skarbu wyznaczony przez Ministra Skarbu,
- 4) dwóch delegatów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wyznaczonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych,
- 5) jeden delegat samorządu wybrany przez radę miasta, które jest siedzibą zarządu funduszu.

Art. 21.

1. Do zakresu działania zarządu należy:

- 1) reprezentowanie funduszu kwaterunku wojskowego;

- 2) administrowanie wszelkimi funduszami przeznaczonymi na budowę domów;
- 3) opiniowanie wniosków co do konieczności wzniesienia budowli, ich rozmiaru i sposobu wykonania;
- 4) przyjmowanie planów i zatwierdzanie kosztorysów budowy i przebudowy;
- 5) wykonanie nadzoru i kontroli wprost lub przez upoważnionych zastępców nad przedsiębiorstwami, którym powierzono budowę;
- 6) wykonanie tych czynności, które rządowi zleci Minister Spraw Wojskowych w zakresie ustawy niniejszej.

2. Akta, umowy, pełnomocnictwa i zobowiązania, wystawione w imieniu funduszu kwaterunku wojskowego, podpisują przewodniczący lub jego zastępca, oraz delegat Ministerstwa Skarbu.

3. Działalność zarządu podlega, niezależnie od kontroli Najwyższej Izby Kontroli, również i kontroli korpusu kontrolerów.

Art. 22.

1. Upoważnia się fundusz kwaterunku wojskowego do zaciągnięcia zewnętrznej lub wewnętrznej pożyczki do wysokości 140 milionów zł na cele, związane z wzniesieniem nowych budowli. Dla tej pożyczki wolno będzie udzielić zabezpieczenia hipotecznego na wszystkich nieruchomościach, wzniesionych z tego funduszu. Spłata pożyczki nastąpi ze źródeł, określonych w art. 19 ustawy niniejszej, na warunkach, które ustali Minister Skarbu.

2. Upoważnia się Rząd do udzielenia poręki (gwarancji) państwowej do sumy 140 milionów zł za zobowiązania funduszu kwaterunku wojskowego z tytułu zaciągniętej pożyczki.

Art. 23.

1. Budowle, wznoszone z funduszu kwaterunku wojskowego, stanowią własność tego funduszu, a w razie rozwiązania go przechodzą na własność Skarbu Państwa.

2. Przydział kwater w tych budowlach należy do Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 24.

Sposób urzędowania oraz bliższe określenie zadań i obowiązków zarządu funduszu kwaterunku wojskowego (art. 20), tudzież na jakich zasadach i w jakim rozmiarze następować będzie przydział kwater w nowowznoszonych budynkach, oraz sposób administrowania i konserwacji tych budowli, określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

Art. 25.

W zakresie ustalania i przyjmowania składek należności z tytułu opłat za kwatery stałe oraz z tytułu składek i strat pozostałych w związku z tym zakwaterowaniem, stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia i zapotrącania emerytalnego osób wojskowych oraz funkcjonariuszów państwowych w administracji wojskowej (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 58, poz. 139). Należ-

ności z tego tytułu potrącaane są z uposażenia niezależnie od innych potrąceń ustalonych w art. 3 wymienionej ustawy, przy czym bieżące opłaty za kwatery potrąca się w całości.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące kwater przejściowych.

Art. 26.

1. Przejściowe zakwaterowanie wojska i marynarki wojennej odbywa się przede wszystkim w koszarach oraz w budynkach państwowych i samorządowych, nadających się do celu zakwaterowania.

2. Jeżeli w danej miejscowości takich budynków nie ma lub nie wystarczają one na potrzeby wojska, przeznaczają się na kwatery przejściowe pomieszczenia prywatne, a przede wszystkim pomieszczenia nie zamieszkałe oraz te, co do których właściciele zgłosili chęć oddania ich na kwatery wojskowe.

3. Jeżeli wymienione w ust. 2 pomieszczenia okazują się niewystarczające, zajmuje się na kwatery przejściowe wszelkie inne pomieszczenia, uwzględniając przy zajmowaniu tych pomieszczeń konieczne potrzeby ich dotychczasowych posiadaczy.

Art. 27.

1. Następujące pomieszczenia nie podlegają zajęciu:

- 1) przeznaczone dla Prezydenta Rzeczypospolitej;
- 2) zajmowane przez przedstawicielstwa dyplomatyczne i osoby korzystające z prawa krajowości oraz urzędy konsularne tak etatowe, jak honorowe i zawodowy personel tych urzędów, jeżeli posiada obywatelstwo państwa wysyłającego, — z zastrzeżeniem wzajemności;
- 3) świątynie i domy modlitwy wszystkich uznanych w Państwie wyznań religijnych oraz klasztory (męskie i żeńskie) w częściach objętych klauzurą;
- 4) pomieszczenia biurowe władz i organów rządowych i samorządowych niezbędne do urzędowania;
- 5) archiwa, biblioteki i muzea, mające charakter publiczny oraz pomieszczenia prywatnych zbiorów przedmiotów sztuki i kultury o stwierdzonej wartości zabytkowej.

2. Zakłady lecznicze, zakłady weterynaryjne oraz kliniki szkół akademickich (dla ludzi i zwierząt) mogą być zajęte jedynie dla celów sanitarno-wojskowych za zgodą właściwego ministra.

3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami określi również inne pomieszczenia, które nie podlegają zajęciu.

Art. 28.

1. Zakwaterowanie przejściowe obejmuje, oprócz pomieszczenia stanowiącego kwaterę,

również jej urządzenie i oświetlenie, a w miesiącach zimowych także jej ogrzewanie.

2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych określa sposób przejściowego zakwaterowania oficerów, podoficerów i szeregowców oraz zwierząt, rozmiar kwater przejściowych, ich urządzenie, oświetlenie i ogrzewanie, tudzież sposób przejściowego zakwaterowania kancelaryj, izb szkolnych, wartowniczych i inspekcyjnych, zakładów leczniczych, aresztów, składów, warsztatów i zakładów oraz wszelkich innych urządzeń niezbędnych dla wojska i marynarki wojennej.

Art. 29.

1. Właściciel (posiadacz) pomieszczenia obowiązany jest do dostarczenia urządzenia, oświetlenia oraz opał, celem doprowadzenia kwatery do stanu używalności.

2. W razie niemożności dostarczenia przez właściciela (posiadacza) pomieszczenia urządzenia, opał lub oświetlenia, obowiązek dostarczenia potrzebnych przedmiotów ciąży na innych osobach zamieszkałych w tej samej miejscowości.

3. Pobranie urządzenia, opał lub oświetlenia nie dostarczonych przez właściciela (posiadacza) pomieszczenia odbywa się w tym samym trybie i na tych samych zasadach co pobranie pomieszczenia.

Art. 30.

1. Podstawę do otrzymania kwatery przejściowej przy zakwaterowaniu oddziałów stanowi pismo władzy wojskowej stwierdzające potrzebę przejściowego zakwaterowania, a przy zakwaterowaniu osób odbywających podróże w celach służbowych — rozkaz wyjazdu.

2. W czasie wojny i mobilizacji oraz w przypadkach zwiększenia stanu liczebnego Sił Zbrojnych gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, podstawę do przejściowego zakwaterowania oddziału wojskowego lub poszczególnych żołnierzy stanowi fakt istnienia powyższych stanów.

Art. 31.

1. Z żądaniem dostarczenia kwater w myśl art. 26 władze wojskowe mają się zwracać do powiatowych władz administracji ogólnej przysyłając równocześnie odpis żądania zarządowi zainteresowanej gminy. Władze wojskowe obowiązane są podać jak najwcześniej zapotrzebowanie kwater miejscowej powiatowej władzy administracji ogólnej, która udziela potrzebnych do zakwaterowania danych zarządom gmin co najmniej w terminie 7-dniowym przed przybyciem oddziału do danej gminy. W nagłych przypadkach lub przy małych transportach, nie przenoszących 20 ludzi, może być powyższe zapotrzebowanie skierowane bezpośrednio do miejscowych organów samorządowych i bez zachowania powyżej podanego terminu 7-dniowego.

2. Jeżeli zarząd gminy nie czyni zadość obowiązkowi dostarczenia kwatery przejści-

wej, powiatowa władza administracji ogólnej przeprowadzi potrzebne czynności w zastępstwie zarządu gminy i na koszt gminy.

3. W czasie wojny i mobilizacji oraz w przypadkach zwiększenia stanu liczebnego Sił Zbrojnych gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, tudzież w przypadkach przemarszów oraz wzwania wojska do pomocy władzom cywilnym, władze wojskowe zwracają się z żądaniem dostarczenia kwater bezpośrednio do zarządu właściwej gminy, lub jeżeli w danej miejscowości nie ma siedziby zarządu gminy — do sołtysa (jego zastępcy), w miarę możliwości przynajmniej na 12 godzin przed przybyciem oddziału. W razie niedostarczenia na czas kwatery przez zarząd gminy lub sołtysa władze wojskowe zajmują kwaterę samodzielnie. Władze wojskowe mogą zająć kwaterę przejściową samodzielnie również wówczas gdy okoliczności wypadku nie pozwalają na wyczekiwanie dostarczenia kwater przez władze samorządowe.

Art. 32.

1. Zajęcie kwatery przejściowej następuje na zasadzie nakazu kwaterunkowego wydanego przez zarząd gminy (sołtysa lub jego zastępcę), a jeżeli chodzi o przypadki wymienione w art. 31 ust. 2 — przez powiatową władzę administracji ogólnej. Władza wojskowa, która z kwatery korzystała, wydaje posiadaczowi pomieszczenia zaświadczenie o korzystaniu z kwatery.

2. Zajęcie kwatery przejściowej w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych, a nie będących w zarządzie wojska lub marynarki wojennej, następuje na zasadzie nakazu kwaterunkowego powiatowej władzy administracji ogólnej.

3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami określi warunki, jakim powinien odpowiadać nakaz kwaterunkowy i zaświadczenie o korzystaniu z kwatery oraz poda wzór nakazu i zaświadczenia.

Art. 33.

Przy zakwaterowaniu w myśl art. 26 należy ciężar kwaterunku rozłożyć, o ile możliwości, równomiernie na powiaty, gminy oraz poszczególnych posiadaczy pomieszczeń.

Art. 34.

1. Prawo wyboru pokojów, ulegających zajęciu w danym lokalu w ilości, ustalonej przez władzę, należy do posiadacza pomieszczenia.

2. Posiadaczowi pomieszczenia, zajętego na kwaterunek przejściowy, służy prawo zwolnienia swego pomieszczenia od zajęcia przez załogowanie innego odpowiedniego pomieszczenia w tej samej miejscowości, wynajętego na koszt własny i własnym staraniem. W tym jedynym przypadku nie zwalnia się zastępcy właściwego posiadacza pomieszczenia od własnego obowiązku świadczenia kwaterunkowego.

3. O tym, czy zastępcze pomieszczenie jest odpowiednie, decyduje władza, która zajęcia dokonała.

Art. 35.

1. Za dostarczenie kwatery przejściowej należy się właścicielowi (posiadaczowi) pomieszczenia wynagrodzenie, które obejmuje należność za pomieszczenie, urządzenie, opał i oświetlenie.

2. Jeżeli właściciel (posiadacz) pomieszczenia nie dostarczył urządzenia, opału lub oświetlenia, otrzymuje on należność tylko za pomieszczenie, a należność za urządzenie, opał i oświetlenie otrzymują osoby, które tych przedmiotów dostarczyły.

3. Za dostarczenie kwatery przejściowej w budynkach państwowych lub przez Skarb Państwa wynajętych nie należy się wynagrodzenie.

Art. 36.

1. Wynagrodzenie za kwaterę przejściową (pomieszczenie, urządzenie, opał i oświetlenie) należy się za każdą dobę zakwaterowania, przy czym rozpoczętą dobę liczy się za całą.

2. W czasie wojny i mobilizacji oraz w przypadkach zwiększenia stanu liczebnego Sił Zbrojnych gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, wynagrodzenie za kwaterę przejściową należy się, poczynając od czwartej doby zakwaterowania.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy przypadków zakwaterowania w hotelach, pensjonatach, domach noclegowych itp., których właścicielom służy prawo do wynagrodzenia z tytułu dostarczonej kwatery za każdą dobę zakwaterowania.

4. Jeżeli czas trwania zakwaterowania w ciągu miesiąca u tego samego właściciela (posiadacza) przekroczył w przypadkach określonych w ust. 2 siedem dni — właścicielowi (posiadaczowi) pomieszczenia służy prawo do wynagrodzenia z tytułu dostarczonej kwatery za każdą dobę ponad normę określoną w ustępie niniejszym. Przepis ustępu niniejszego stosuje się odpowiednio do osób, które dostarczyły dodatkowo urządzenia, opału lub oświetlenia (art. 29).

Art. 37.

1. Wynagrodzenie za kwaterę przejściową wypłaca Skarb Państwa.

2. Wysokość oraz sposób wypłaty wynagrodzenia za kwaterę przejściową określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, biorąc pod uwagę podział miejscowości na klasy zależnie od ilości mieszkańców w danej miejscowości.

Art. 38.

1. Zajęcie pomieszczenia na kwaterę nie może nastąpić wcześniej, niż po upływie dwóch dni od dnia doręczenia nakazu kwaterunkowego.

2. Przepis ten nie dotyczy przypadków nagłych i małych transportów (art. 31).

Art. 39.

1. Pomieszczenia prywatnie zajęte na kwatery przejściowe mają być zwolnione po upływie 3 miesięcy od daty ich zajęcia; termin ten przedłuża się do 6 miesięcy w przypadku zajęcia kwater dla oddziału nowoprzybyłego z powodu zmiany stałej dyslokacji, wywołującej powiększenie garnizonu w danej miejscowości lub tworzenia nowych jednostek wojskowych.

2. Pomieszczenia, które w ciągu roku były zajęte na kwatery przejściowe przez czas 3 miesięcy lub dłużej nie mogą być ponownie zajęte bez zgody właściciela (posiadacza) pomieszczenia w ciągu 9 miesięcy od daty zwolnienia.

3. Przenisu ust. 1 i 2 nie stosuje się w czasie wojny i mobilizacji oraz w przypadkach zwiększenia stanu liczebnego Sił Zbrojnych gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów.

Art. 40.

W razie przejściowego pełnienia służby przez oficera lub żonatego podoficera zawodowego poza miejscem stałego przydziału — należy im się w miejscu przejściowego pełnienia służby kwatery przejściowa niezależnie od osobnej kwatery stałej zajmowanej w miejscu stałego przydziału.

Rozdział IV.

Środki prawne.

Art. 41.

1. Przeciw nakazowi kwaterunkowemu o zajęciu pomieszczenia służy interesowanemu prawo odwołania się w ciągu siedmiu dni do właściwej władzy odwoławczej.

2. Decyzje władzy odwoławczej są ostateczne.

3. Odwołanie należy złożyć władzy, która zaskarżony nakaz wydała. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania nakazu, powinno natomiast być ono rozstrzygnięte w ciągu sześciu tygodni od daty jego wniesienia.

4. W razie nierozstrzygnięcia odwołania w terminie, zaskarżony nakaz traci moc prawną, przy czym pomieszczenie ulega zwolnieniu spod zajęcia.

Art. 42.

1. Jeżeli zakwaterowany lub osoby z nim zamieszkałe, przez swe rażące przekroczenia obowiązującego porządku domowego, albo przez swe nieprzyzwoite zachowanie się obrzydają współmieszkańcom pobyt w domu lub porządek domowy poważnie zakłócają, może posiadacz pomieszczenia żądać usunięcia zakwaterowanego.

2. Posiadaczowi pomieszczenia służy w tym przypadku prawo albo wystąpienia od razu przeciw zakwaterowanemu z powództwem sądowym o eksmisję, albo żądania uprzednio usunięcia zakwaterowanego przez jego władzę przełożoną. Jeżeli w tym ostatnim przypadku władza wojskowa nie usunie zakwaterowanego w ciągu dni siedmiu od daty wniesienia żądania, posiadacz pomieszczenia może również wystąpić na drogę sądową.

3. Powództwa takie ulegają rozpoznaniu przez sądy grodzkie.

Art. 43.

Jeżeli zakwaterowany lub osoby, z nim zamieszkałe, odmawiają zwolnienia zajętego pomieszczenia po upływie terminów w art. 39 przewidzianych, przełożona władza wojskowa obowiązana jest natychmiast usunąć opornych siłą.

Art. 44.

1. Za szkody, powstałe w budynkach, zajętych na kwatery wojskowe, z wyjątkiem szkód z udowodnionej winy posiadacza mieszkania i z wyjątkiem szkód, wynikłych z wypadku, nie stojących w związku z zajmowaniem kwatery, odpowiada Skarb Państwa, któremu przysługuje prawo regresu do osób, które szkody wyrządziły.

2. Postanowienia art. 49, odnoszące się do wynagrodzenia szkód skutkiem użycia terenów, stosuje się także do szkód powyższych.

Rozdział V.

Przepisy dotyczące nieruchomości.

Art. 45.

1. Zakwaterowanie stałe i przejściowe obejmuje również zaopatrzenie wojska w tereny fortyfikacyjne, place wyszkolenia, ćwiczeń, strzelnice, ujeżdżalnie, pola lotnicze, place gimnastyczne oraz wszelkie inne do celów wyszkolenia niezbędne tereny.

2. Na ten cel wskazanym jest przede wszystkim przeznaczyć, względnie wybierać nieużytki rolne oraz miejsca, poprzednio na podobne cele używane.

Art. 46.

1. Nieruchomości potrzebnych stale na cele zakwaterowania wojska i marynarki wojennej dostarcza Państwo zgodnie z przepisem art. 7.

2. Jeżeli niezbędnie potrzebnych w pewnej miejscowości nieruchomości nie da się w powyższy sposób uzyskać, mogą one być nabyte w trybie, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776).

Art. 47.

Wybór powierzchni, wymienionych w art. 45, określa Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 48.

1. Dla ćwiczeń wojskowych, nie dających się przeprowadzić na terenach, w art. 45 określonych, a zarządzanych przez dowódców jednostek wojskowych nie niższych, niż pułki względnie oddziały, równorzędne, mogą być przejściowo używane konieczne do tego celu, tereny państwowe, samorządowe lub prywatne.

2. W tym wypadku należy jednak oszczędzać, o ile możliwości, tereny rolne, lesne i przemysłowe, oraz przemysłowo-handlowe, a ćwiczenia odasosne odbywać się winny tylko w okresach czasu, najmniej przynoszących szkody rolnictwu i leśnictwu.

3. O ile podczas ćwiczebnego strzelania w wyjątkowych wypadkach konieczne jest objęcie strefą niebezpieczeństwa budynku zamieszkanego, może właściwa powiatowa władza administracji ogólnej zażądać od mieszkańców budynku chwilowego opuszczenia go, wyznaczając równocześnie inne miejsce pobytu. Wstęp na teren, objęty strefą niebezpieczeństwa może być osobom postronnym wzbroniony.

Art. 49.

1. Wydatki, związane z pokryciem wyrażonych szkód skutkiem używania terenów, określonych w artykule poprzednim, ponosi Skarb Państwa.

2. Wynagrodzenie to wypłacają organa wojskowe o ile możliwości zaraz na miejscu, w drodze ugody z poszkodowanym.

3. Jeśli wysokości tego wynagrodzenia nie ustalono w sposób powyższy, ustanawia ją komisja mieszana, składająca się z przedstawiciela wojskowości, miejscowej powiatowej władzy administracji ogólnej, władz skarbowych i miejscowego samorządu przy udziale poszkodowanych.

4. Komisja ta, urzędując pod przewodnictwem przedstawiciela powiatowej władzy administracji ogólnej, powołuje do współpracy miejscowych rzeczoznawców.

5. Komisja zbiera się bezpośrednio po ukończeniu ćwiczeń i urzęduje bez przerwy aż do załatwienia swych czynności.

6. Jeżeli komisja w ciągu miesiąca nie osiągnie ugodowego załatwienia sprawy, wówczas przysługuje poszkodowanemu prawo w ciągu dalszych sześciu miesięcy dochodzenia szkody w drodze zwyczajnego postępowania sądowego.

Rozdział VI.

Przepisy na czas przeszkolenia wojskowego i ćwiczeń.

Art. 50.

Zołnierze powołani na przeszkolenie wojskowe lub do ćwiczeń otrzymują:

- 1) oficerowie kwatery przejściową,
- 2) podoficerowie i szeregowcy kwatery na równi z żołnierzami odbywającymi zasadniczą służbę wojskową.

Rozdział VII.

Przepisy karne.

Art. 51.

1. Kto wbrew przepisom ustawy niniejszej lub wydanego na jej podstawie rozporządzenia nie stosuje się do zarządzenia władzy co do oddania pomieszczenia na cele zakwaterowania,

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 zł albo obu tym karom łącznie.

2. Tej samej karze podlega, kto utrudnia spokojne i prawidłowe zamieszkiwanie w wyznaczonych pomieszczeniach.

3. Do orzekania w sprawach objętych ust. 1 i 2 powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Rozdział VIII.

Postanowienia końcowe.

Art. 52.

W sprawach objętych ustawą niniejszą nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 200).

Art. 53.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z innymi właściwymi ministrami.

Art. 54.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dni 14 po jej ogłoszeniu i ma zastosowanie tylko do przypadków wymienionych w art. 2, jakie będą miały miejsce po wejściu w życie ustawy niniejszej.